

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 15/2003 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 4 § lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 7 oktober 2003 en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 4 § lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (RP 86/2003 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Lagmotion

I samband med propositionen har utskottet behandlat en motion med förslag till lag om upphävande av 4 kap. 6 § 1 och 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa (LM 65/2003 rd — Matti Kauppila /vänst m.fl.). Motionen remitterades till utskottet den 4 september 2003.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Marjaana Maisonlahti, social- och hälsovårdsministeriet

- lagstiftningsråd Pasi Järvinen, arbetsministeriet
- jurist Olli Häkkinen, Folkpensionsanstalten
- verkställande direktör Heikki Pohja, Arbetslöshetsförsäkringsfonden
- jurist Jarmo Pätäri, Akava rf
- ombudsman Mikko Räsänen, Servicearbetsgivarna rf
- socialpolitisk sekreterare Mirja Janéus, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- arbetsmarknadsombud Merja Berglund, Företagarna i Finland
- JK Johan Åström, Industrins och Arbetsgivarernas Centralförbund
- ombudsman Juhani Talonen, Arbetslöshetskassornas Samorganisation
- jurist Markku Salomaa, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf.

PROPOSITIONEN OCH LAGMOTIONEN

Propositionen

I propositionen föreslås att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så, att äldre förmåntagare har rätt att få jämkad arbetslöshetsförmån även om maximitiden för utbetalning har gått ut. I propositionen föreslås dessutom att maximiti-

den för utbetalning av jämkad arbetslöshetsförmån börjar räknas från början då en person har arbetat i den omfattning som arbetsvillkoret för företagare förutsätter. Dessutom föreslås att ikraftträdelsebestämmelsen om utbetalning av jämkad arbetslöshetsförmån ändras så, att jäm-

kad arbetslöshetsförmån kan beviljas fram till den 31 december 2004 även om maximitiden för utbetalning har gått ut. I lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreslås en ändring som innebär att full arbetslöshetsförmån, med avvikelse från bestämmelserna om jämkade arbetslöshetsförmåner, kan utbetalas för enstaka dagar till anställda inom byggnads- och skogsbranscherna i sådana fall då de på grund av köld inte kan utföra något arbete. Det föreslås också att lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner ändras så, att statsandel inte betalas för arbetslöshetsdagpenning som erlaggs för den tid ett sådant väderhinder föreligger.

Lagen om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits. Lagen om ändring av lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner avses träda i kraft den 1 januari 2004.

Lagmotionen

I lagmotion LM 65/2003 rd föreslås att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras i fråga om jämkad dagpenning så att den maximitid om 36 månader som utgör gräns för utbetalning av jämkad dagpenning slopas genom att 4 kap. 6 § 1 och 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa upphävs.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning anser utskottet att propositionen är behövlig och motiverad. Utskottet tillstyrker förslaget men med följande anmärkningar.

Utskottet stöder tanken på att den maximitid om 36 månader under vilken jämkad arbetslöshetsförmån kan utbetalas inte i fortsättningen ska gälla äldre arbetssökande. Bestämmelserna om maximitiden lämpar sig illa för äldre förmånstagare, eftersom den kan vara ett hinder för en arbetssökande att ta emot ett deltidsarbete. Det finns all anledning att uppmuntra en positiv attityd till deltidsarbete bland äldre arbetssökande.

I propositionen föreslås att även om maximitiden har uppfyllts kan jämkad arbetslöshetsförmån betalas till alla därtill berättigade till utgången av 2004, oberoende av grunderna för jämkningen. Maximitiden om 36 månader infördes den 1 april 2000 och skulle för första gången ha löpt ut i april 2003 för dem som fått jämkad dagpenning utan avbrott från första början. Genom en lag som trädde i kraft den 1 januari 2003 godkändes redan tidigare en förlängning av utbetalningstiden till utgången av september inne-

varande år. Den nu föreslagna fortsatta utbetalningen gäller än en gång för viss tid.

Enligt utredning till utskottet har maximitiden för jämkad arbetslöshetsförmån i praktiken gällt personer som regelbundet utfört deltidsarbete, huvudsakligen kvinnor. Den föreslagna förlängningen av maximitiden gynnar således främst kvinnor i låglönebranscher, eftersom dessa branscher erbjuder en hel del arbete för personer som omfattas av den jämkade arbetslöshetsförmånen medan möjligheterna till heltidsarbete är få. För närvarande berörs ca 550 personer av maximitiden. Utskottet anser att målet bör vara att helt slopa bestämmelserna om maximitiden. Eftersom arbetslöshetsförmånens belopp fastställs med åtta månaders mellanrum, är det sannolikt att dess nivå inte minskar intresset bland förmånstagarna för heltidsarbete. Maximitiden för jämkad arbetslöshetsförmån kan tvärtom höja tröskeln för förmånstagare att ta emot deltidsarbete eller vara ett incitament för dem att göra sig helt beroende av arbetslöshetsförmåner. Men i situationer där det inte erbjuds något heltidsarbete är det skäl att ha ett system där det är fördelaktigt för förmånstagarna att ta emot och fortgående utföra deltidsarbete. Också

det faktum att maximitiden upprepade gånger förlängs tyder på att dess betydelse har minskat.

Förslaget att betala jämkad arbetslöshetsförmån vid väderhinder baserar sig på arbetsmarknadsorganisationernas inkomstpolitiska avtal 2002. Utskottet tillstyrker förslaget men anser att det i framtiden är skäl att överväga om tillämpningen av bestämmelserna om väderhinder borde utvidgas till att också gälla andra branscher.

Motionen

Utskottet föreslår inte att maximitiden för jämkad arbetslöshetsförmån slopas utan tillstyrker

lagförslaget i den form regeringen föreslår. Av utskottets ståndpunkt följer att lagmotion LM 65/2003 rd bör förkastas.

Förslag till beslut

Med stöd av det som anförts ovan föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att lagförslaget godkänns utan ändringar och

att lagmotion LM 65/2003 rd förkastas.

Helsingfors den 5 november 2003

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Valto Koski /sd
vordf. Eero Akaan-Penttilä /saml
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Pehr Löfv /sv
Riikka Moilanen-Savolainen /cent
Aila Paloniemi /cent
Leena Rauhala /kd

Paula Risikko /saml
Arto Seppälä /sd
Tapani Tölli /cent
Raija Vahasalo /saml
Erkki Virtanen /vänst
Tuula Väättäin /sd
ers. Merikukka Forsius /gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.

RESERVATION 1

Motivering

I betänkandet föreslås att förslaget till lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa godkänns och det blir tillåtet att betala full arbetslöshetsförmån för enstaka dagar till anställda inom byggnads- och skogsbranscherna när de på grund av köld inte kan utföra något arbete. I och för sig är det helt motiverat att anställda inom byggnads- och skogsbranscherna får bättre ersättning för s.k. kölldagar än normal jämkad dagpenning om arbetsgivar- och löntagarorganisationerna kommer överens om det. Men regeringen föreslår att kostnaderna ska fördelas mellan samtliga branscher. I det fallet borde förmånen gälla samtliga branscher. Det är ju ett faktum att det också finns andra arbeten som kan stoppas upp av vädret. Om förmånen däremot gäller bara dessa två branscher, bör pengarna

na komma från dem. Regeringens proposition innebär åter en gång ett förfarande där mansdominerade industribranscher lyfter över sina egna kostnader på kvinnodominerade servicebranscher. Därför föreslår jag att propositionen förkastas på denna punkt och att regeringen i ett trepartssamarbete tar fram en proposition där förmånen antingen gäller alla väderkänsliga branscher eller finansieras av byggnads- och skogsbranscherna. I övrigt instämmer jag i utskottets betänkande.

Förslag

Med stöd av det ovan sagda föreslår jag

att lagförslag 2 förkastas och

att lagförslag 1 godkänns med följande ändringar:

1.

Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 30 december 2002 om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 4 kap. 6 § 1 och 2 mom. (*utesl.*) och 15 kap. 1 § 5 mom. (*utesl.*) som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

5 §
(*Utesl.*)

4 kap.

Jämkade och minskade arbetslöshetsförmåner

1 §
(*Utesl.*)

6 §
(Som i ShUB)

11 kap.

Bestämmelser om verkställighet

4 §
(*Utesl.*)

15 kap.
Ikraftträdelsebestämmelser

1 §
(Som i ShUB)

Denna lag träder i kraft den 200 . Lagens
(*utesl.*) 15 kap. 1 § 5 mom. *tillämpas* från och
med den 1 oktober 2003.
(2 mom. som i ShUB)

Helsingfors den 5 november 2003

Merikukka Forsius /gröna

RESERVATION 2

Motivering

Utskottet konstaterar i sitt betänkande: "Utskottet anser att målet bör vara att helt slopa bestämmelserna om maximitiden. Eftersom arbetslöshetsförmånens belopp fastställs med åtta månaders mellanrum, är det sannolikt att dess nivå inte minskar intresset bland förmånstagarna för heltidsarbete. Maximitiden för jämkad arbetslöshetsförmån kan tvärtom höja tröskeln för förmånstagare att ta emot deltidsarbete eller vara ett incitament för dem att göra sig helt beroende av arbetslöshetsförmåner. Men i situationer där det inte erbjuds något heltidsarbete är det skäl att ha ett system där det är fördelaktigt för förmånstagarna att ta emot och fortgående utföra deltidsarbete. Också det faktum att maximitiden upprepade gånger förlängs tyder på att dess betydelse har minskat."

Motiven till varför maximitiden för utbetalning av arbetslöshetsförmånen bör slopas är för-

träffliga i betänkandet. Vid expertutfrågningen kunde ingen lägga fram en försvarbar anledning till att hålla kvar maximitiden i lagen; däremot framhöll flera experter de negativa effekterna av maximitiden för såväl förmånstagarna som själva utbetalningen av förmånen. Ingen såg heller något motiverat hinder för att maximitiden stryks i lagen redan nu. Därför föreslår jag att maximitiden på 36 månader för utbetalning av arbetslöshetsförmånen stryks ur lagen nu.

Förslag

Med stöd av det ovan sagda föreslår jag

att lagförslag 2 i utskottets betänkande godkänns enligt betänkandet och

att lagförslag 1 godkänns med följande ändringar:

1.

Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 30 december 2002 om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) (*utesl.*) 11 kap. 4 § 3 mom. och 15 kap. 1 § 5 mom., och
fogas till 1 kap. 5 § 1 mom. en ny 12 punkt, till 1 kap. 5 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., samt till 4 kap. 1 § nya 2 och 3 mom. som följer:

1 kap.
Allmänna bestämmelser

5 §
(Som i ShUB)

4 kap.
Jämkade och minskade arbetslöshetsförmåner

1 §
(Som i ShUB)

6 §
(*Utesl.*)

11 kap.

Bestämmelser om verkställighet

4 §
(Som i ShUB)

15 kap.

Ikraftträdelsebestämmelser

1 §
(Som i ShUB)

Ikraftträdelsebestämmelsen
(Som i ShUB)

Helsingfors den 5 november 2003

Erkki Virtanen /vänt